

Μιλάμε για βιβλία και αγνοούμε τις βιβλιοθήκες

(Αναδημοσίευση από το πατρινό περιοδικό «Το Δόντι» τεύχος 4, Δεκέμβριος 2004 -«Πολιτιστική Πρωτεύουσα»)

Τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται μεγάλη κινητικότητα μεταξύ των βιβλιοθηκών των αρχείων και των μουσείων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, με στόχο την ανάπτυξη κοινών δράσεων προκειμένου να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, προώθηση της συμμετοχής του πολίτη στα κοινά, υποστήριξη της εκπαίδευσης ενηλίκων και εκπαίδευσης απο απόσταση (e-Learning) και πολλά άλλα.

Η ανάπτυξη κοινού δικτύου αυτών των οργανισμών μπορεί να βοηθήσει σημαντικά στην ενδυνάμωση του ρόλου τους μέσα στις τοπικές κοινωνίες.

Οι δημόσιες βιβλιοθήκες¹ της Ευρώπης έχουν σήμερα πολλές δυνατότητες εξέλιξης και ανάπτυξης νέων και καινοτόμων υπηρεσιών. Οι δυνατότητες αυτές τους προσφέρονται μέσα από τις **κοινωνικές προκλήσεις** που βρίσκονται σε πρώτη προτεραιότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και **τα μέσα που προσφέρουν οι τεχνολογίες της Κοινωνίας της Πληροφορίας (ΚτΠ)** για την υλοποίηση των νέων υπηρεσιών.

Για να ανταποκριθούν στις προκλήσεις οι βιβλιοθήκες αλλάζουν γρήγορα.

Όπως αποδεικνύεται όμως η αλλαγή πρέπει να είναι ταχύτερη, γιατί η ζήτηση παραδοσιακών υπηρεσιών όπως ο δανεισμός μυθιστορημάτων φθίνει ενώ συγχρόνως αυξάνονται τα αιτήματα για πληροφόρηση μέσω διαδικτύου. Παράλληλα αυξάνεται ο αριθμός των ατόμων που αγοράζουν τα βιβλία αντί να τα δανείζονται.

Οι δημόσιες βιβλιοθήκες ωστόσο διατηρούν σπουδαίο ρόλο στην εξασφάλιση μιας κοινωνίας που την χαρακτηρίζει ο **πληροφοριακός αλφαριθμητισμός**. Η υποστήριξη της ανάγνωσης και η ενημέρωση σχετικά με την έντυπη βιβλιογραφία παραμένουν σημαντικοί στόχοι.

Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τα παιδιά, τα οποία βομβαρδίζονται απο ανταγωνιστικά ερεθίσματα. Στην περίπτωση αυτή όμως ο πλούτος και το εύρος της έντυπης μορφής δεν υπάρχει ακόμα σε ηλεκτρονική μορφή.

Οι δημόσιες βιβλιοθήκες οφείλουν να διασφαλίσουν ότι δεν θα υπάρξει διαίρεση σε **ψηφιακά εγγράμματος και α-**

1. Πρόκειται για τις βιβλιοθήκες που απευθύνονται στο ευρύ κοινό ανεξάρτητα από ηλικία και επίπεδο γνώσεων. Στην Ελλάδα είναι οι δημόσιες που ανήκουν στο Υπουργείο Παιδείας και είναι 45 και οι δημοτικές που ανήκουν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση

γράφματους, προσφέροντας πρόσβαση στην τεχνολογία και το διαδίκτυο στα άτομα που δεν διαθέτουν υπολογιστή στο σπίτι ή την εργασία τους.

Υπάρχει επίσης η απαίτηση από τις βιβλιοθήκες να διαθέτουν πρόσβαση σε υλικό μεγάλης ποικιλίας, καλής ποιότητας και ελκυστικού περιεχομένου μάθησης που να έχει σχέση με την τοπική κοινότητα και να χρησιμοποιείται σε νέα μαθησιακά περιβάλλοντα. Τέτοιου είδους πηγές είναι το ψηφιοποιημένο υλικό των βιβλιοθηκών, των μουσείων και των αρχείων.

Για την δημιουργία αυτών των υπηρεσιών απαιτείται ευρεία κατάρτιση στην τεχνολογία του προσωπικού των δημοσίων βιβλιοθηκών, δεδομένου ότι πρέπει να έχει την δυνατότητα κατάρτισης του κοινού στις τεχνολογίες της ΚτΠ.

Ο οργανισμός IFLA (International Federation of Library Associations – Διεθνής Ομοσπονδία Βιβλιοθηκονομικών Ενώσεων) περιγράφει ως εξής τα οφέλη της δια βίου εκπαίδευσης:

«κατά την διάρκεια του 20ού αιώνα η εκπαίδευση (και η γνώση) έχουν αναγνωριστεί ως δικαιώματα του ατόμου. **Για τον άνθρωπο η εκπαίδευση και η μάθηση είναι ο δρόμος για την ανάπτυξη και για μία πλουσιότερη ζωή. Επιπλέον ένα υψηλότερο γενικό επίπεδο εκπαίδευσης αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση».**

Το πρόγραμμα δράσης των δημοσίων βιβλιοθηκών για υποστήριξη της δια βίου μάθησης² περιλαμβάνει:

- **παροχή δημόσιας πρόσβασης στο δια-**

δίκτυο

- **παροχή υπηρεσιών μέσω ιστοτόπων και άλλα ψηφιακά δίκτυα**
- **εγκαταστάσεις για την διευκόλυνση της μελέτης και για μαθησιακό περιβάλλον με βάση της τεχνολογίες της ΚτΠ**
- **προσφορά κατάρτισης στις τεχνολογίες της ΚτΠ στην βιβλιοθήκη με μορφή ομαδικής ή ατομικής διδασκαλίας**
- **παροχή περιβάλλοντος ηλεκτρονικής μάθησης (e-Learning) σε συνδυασμό με το διαδίκτυο, το τηλέφωνο, τις τηλεοπτικές εκπομπές κ.λ.π.**

Οι δημόσιες βιβλιοθήκες λόγω της φύσης τους μπορούν να ασχοληθούν με την κάλυψη του ψηφιακού χάσματος συμβάλλοντας στην βελτίωση της παροχής υπηρεσιών και της πλημμελούς εκπαίδευσης ομάδων που μειονεκτούν.

Όλες αυτές οι εξελίξεις που οδηγούν σε σύγχρονες υπηρεσίες βιβλιοθήκης εξαρτώνται από την διοίκηση των βιβλιοθηκών, το καταρτισμένο προσωπικό και την αναγνώριση του ρόλου των βιβλιοθηκών από τους ιθύνοντες.

Μήνες τώρα ακούγονται πολλά για την «Πάτρα Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2006» και τον αναπτυξιακό της στόχο. Από τον στρατηγικό σχεδιασμό της όμως απουσιάζει η δημοτική βιβλιοθήκη και ως δράση και ως υποδομή.

Πως μπορούμε να μιλάμε για βιβλία, λογοτέχνες, παλιούς και νέους δημιουργούς και να αγνοούμε την βιβλιοθήκη;

Η βιβλιοθήκη είναι ο φυσικός χώρος του βιβλίου και γενικότερα της πληροφορίας

2. Η συμβολή των δημοσίων βιβλιοθηκών στην δια βίου μάθηση αποτέλεσε θέμα διεθνούς Συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα 24-26/5/2004 στο Ινστιτούτο Goethe.

και το σημείο πρόσβασης του κοινού σε αυτά.

Η δημιουργία αρχείων, συλλογών, βιβλιογραφιών κ.λ.π. με σκοπό την προσφορά πληροφοριακού και παιδευτικού υλικού στο κοινό είναι μία εξαγγελία που γίνεται συχνά αλλά δεν υλοποιείται γιατί η υλοποίησή της είναι αρκετά πολύπλοκη διαδικασία που δεν αφορά μόνο την συγκέντρωση υλικού.

Χρειάζεται προγραμματισμό δράσεων, γνώση των συστημάτων που χρησιμοποιούνται σήμερα για τον σκοπό αυτό, ψηφιοποίηση, εισαγωγή δεδομένων σε αυτοματοποιημένα συστήματα και συνεργασίες σε επίπεδο τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό, διεθνές.

Η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων πληροφόρησης είναι σήμερα αναγκαιότητα.

Οι παραδοσιακοί τρόποι δεν ελκύουν τις νέες γενιές που έχουν συνηθίσει την χρήση του υπολογιστή. Παράλληλα όμως οι δημόσιες βιβλιοθήκες είναι υποχρεωμένες να παρέχουν την δυνατότητα χρήσης των νέων τεχνολογιών και στους πολίτες που δεν είχαν ή δεν έχουν την ευκαιρία να την αποκτήσουν, για διάφορους λόγους, όπως προαναφέρθηκε.

Θα ήταν μεγάλη προσφορά στην πόλη η μετεξέλιξη της δημοτικής μας βιβλιοθήκης σε σύγχρονο κέντρο πληροφόρησης:

- Με το παραδοσιακό υλικό αλλά κυρίως με αξιοποίηση των πηγών που διαθέτει και που σήμερα δεν είναι προσπελάσιμες ούτε στο βαθμό που πρέπει ούτε με τον τρόπο που πρέπει.
- Με τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη της υποδομής της.
- Με εκμετάλλευση πόρων που διατίθενται μέσα από κοινοτικά προγράμματα.
- Με συμμετοχή σε κοινοτικά προγράμματα.
- Με συνεργασίες με άλλες βιβλιοθήκες που λειτουργούν στη χώρα μας και έχουν αναπτύξει συστήματα και υποδομές.
- Με καλύτερη επικοινωνία με τον πολίτη.
- Με προσαρμογή της λειτουργίας της στις σημερινές συνθήκες ζωής.
- Με εκθέσεις που να αναδείξουν το όποιο παλαιό ή σπάνιο υλικό της, το οποίο ωστόσο πρέπει να εξεταστεί προσεκτικά.
- Με χίλιους άλλους τρόπους...

Πρέπει κάποιος να το σκεφτούν...

